

Katarzyna Szurkowska, Gabriela Mikołajczyk

Gniezno, woj. poznańskie.
Stanowisko 15

Informator Archeologiczny : badania 21, 221-222

1987

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

GŁOWNO
woj. łódzkie
Stanowisko 1

Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków
w Łodzi
Muzeum Miasta Zgierza

Pracami w terenie kierował mgr Piotr Świątkiewicz, uczestniczyli mgr Andrzej Kosiorek i A. Duras, konsultowali dr Aldona Chmielewska i doc. dr hab. Leszek Kajzer. Badania finansował OBiDZ w Łodzi, organizowało Muzeum Miasta Zgierza. Pierwszy sezon badań. Downiemany dwór "na kopcu" /2 poł. XVII - 1 poł. XVIII w./.

Stanowisko 1 jest to porożnięty trawą kopiec o wysokości względnej ok. 5 m, podstawie zbliżonej do owalu o średnicy W-E ok. 80 m i S-N ok. 40 m. Obiekt ten wznosił się w granicach współczesnego miasta, w widłach Mrogi i Mrożyca. Nie prowadzono dotychczas badań obiektu, określonego jako "grodzisko" datowane na XV-XVII wiek. Stan badań oraz postępująca destrukcja kopca spowodowały podjęcie badań.

Wytyczono i wyeksplorowano 4 wykopy o łącznej powierzchni 87,5 m² usytuowane wzdłuż przecinającej obiekt magistrali S-N. Ustalono, że trzonem kopca było naturalne wyniesienie o lodowcowej genezie, wysokości ok. 4 m i średnicy podstawy ok. 30 m, otoczone od południa pasem mokradeł sporadycznie zalewanych wodami rzek. Teren położony u jego południowego stoku został dwukrotnie podwyższony i użytkowany, przy czym w trakcie 1 fazy użytkowania pogrzebano tu zwłoki chłopca. Z drugim poziomem związane są resztki dwóch drewnianych słupów o bliżej nieokreślonym przeznaczeniu. Centrum kopca zostało podwyższone o ok. 0,5 m, a następnie służyło jako miejsce składowania znacznej ilości fragmentów naczyń. Ilość i charakter zalegającego tu materiału ceramicznego pozwalają na wysunięcie hipotezy o funkcjonowaniu w pobliżu tego wysypiska pieca /warsztatu/ garncarskiego.

Do najciekawszych zabytków należą 4 monety pozyskane z 1 poziomu użytkowego, w tym: szeląg koronny Jana Kazimierza z 1661 r. i szelągi ryskie Krystyny /1632-54/ oraz Gustawa Adolfa /1621-34/, a także 20 fr. przedmiotów żelaznych. Z wykopów pozyskano także około 7,400 fr. naczyń, 165 fr. płytowych kafli piecowych i 223 fr. kości zwierzęcych. Ceramika naczyniowa reprezentowana jest głównie przez w większości toczoną, rzadziej wykonaną techniką taśmowo-slizgową garnki z pokrywami i bez oraz dzbany, rondle i polewane talerze. Około 80 % naczyń wypalanych było w atmosferze redukcyjnej. Dolną granicę chronologiczną zalegających tu nawarstwień wyznaczają nam monety, granica górna przypada na 1 połowę XVIII w.

Dokumentacja i materiał ruchomy znajdują się w OBiDZ w Łodzi i w Muzeum Miasta Zgierza.

Przewidywane są dalsze badania obiektu.

GNIEZNO
woj. poznańskie
Stanowisko 15

Muzeum Początków Państwa Polskiego
w Gnieźnie

Badania prowadziła mgr Katarzyna Szurkowska pod kierunkiem dr Gabrieli Mikołajczyk. Finansowało M P P P w Gnieźnie. Drugi sezon badań. Relikty kaplicy p.w. św. Stanisława z XVI w. na terenie grodziska wczesnośredniowiecznego.

Prace rozpoczęto od odsłonięcia korony murów absydy północnej wraz z przyporą. Badaniem poddane zostało ponadto wnętrze absydy wschodniej /sondaż 1, 1A, 1B/ oraz miejsce przypuszczalnego występowania absydy południowej /wykop I, I', 1A/.

Sondaż 1, 1A, 1B

Przebiegano eksplorację poniżej poziomu posadzki krypty kaplicy. Bezpośrednio pod nią wystąpiła warstwa brązowo-szaro-żółtego piasku z domieszką zaprawy i gruzu ceglanego zawierająca materiał średniowieczny i nowożytny. Dalej zaobserwowano obecność zalegających na przemian warstw piasku i gliny stanowiących pozostałość nasypu wału dzielącego gród od podgrodzia /materiał wczesno-średniowieczny/. Odsłonięto pozostałości fundamentu absydy.

Wykop I, I'

W trakcie prac również tutaj natrafiono na pozostałości wału. Stwierdzono obecność konstrukcji drewnianych oraz nasypu ziemnego /piasek, glina/. Nie znaleziono natomiast śladów południowej absydy kaplicy.

Wykop IA

Odsłonięto kamiennie-ceglany obiekt o kształcie prostokąta, przylegający bezpośrednio do murów kaplicy. Funkcja jego pozostaje niewyjaśniona /grobowiec?/.

W wyniku prac nie uzyskano dowodu na ewentualne wykorzystanie przez budowniczych kaplicy św. Stanisława relikwiarza przedromañskiej rotundy Mieszka I.

Materiał i dokumentacja z badań znajdują się w Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie.

Badania nie będą kontynuowane.

GNIEZNO
woj. poznańskie
Stanowisko 15

Muzeum Początków Państwa Polskiego
w Gnieźnie

Badania pod kierunkiem dr Gabrieli Mikołajczyk prowadził Tomasz Sawicki. Finansowało M P P P w Gnieźnie. Trzeci sezon badań. Góra Lecha - grodzisko wczesnośredniowieczne oraz okres późnośredniowieczny i nowożytny.

W związku do badań z lat 1985-1986 kontynuowano prace wykopaliskowe przy kościele św. Jerzego /sondaż nr 6 - 8/ oraz przeprowadzono badania ratownicze przy ul. Kolegiaty nr 6.

Sondaż nr 6 położony przy zachodniej /frontowej/ ścianie kościoła św. Jerzego, na południe od wejścia /nr 12/13/. Zbadano 15 m² do głębokości 2 m. We wschodniej części sondażu, na głębokości 0,1 - 0,53 m, odsłonięto półkolisty fundament kamienny o promieniu około 1,5 m, stykający się ze ścianą zachodnią kościoła na odcinku około 3 m między schodami wejścia, a przypołą południowo-zachodnią. Stopę fundamentową, lekko zagłębioną w całec, uchwycono na głębokości 1,45 m. Konstrukcję wykonano z kilku warstw kamieni polnych, między którymi znajdował się gliniasty piasek. Obecność zaprawy stwierdzono jedynie w formie wylewki wapiennej na zachodniej krawędzi obiektu. Opisany fundament stanowi relikwiarz prawdopodobnie wieży narożnej kościoła św. Jerzego. Stratygrafia i inne dane archeologiczne nie przyczyniły się do ustalenia jego chronologii. Budowę przypomina on podwalinę absydy romańskiej /XII w.7/ wspomnianego wyżej kościoła /por. badania 1985-1986 r./.

W części zachodniej sondażu nr 6, na głębokości 0,81 - 1,69 m, odsłonięto fragment /około 4,5 m²/ silnie uszkodzonego fundamentu kamiennie-ceglanego łączącego zaprawą wapiennie-piaskową. Odkryta część fundamentu posiada zarys trójkątny. Stopę fundamentową uchwycono na głębokości około 2 m. Pod nią zalegała ciemna ziemia z ceramiką z XV - początku XVI w., co pozwala obiekt ten uznać za nowożytny.

W sondażu nr 6 całec zarejestrowano w kilku punktach na głębokości 1,4 - 1,7 m /obniżła się ku zachodowi/. Występujące powyżej warstwy posiadały charakter niwelacyjno-nasypowy.